

Royal Hotel

ศาลาเฉลิมไทย

■ TRACES OF RATCHADAMNOEN

ล่องรอย ราชดำเนิน

LOLITA

ไอ้กรรไกร

นิทรรศการผสานวัย
TRANS-GENERATION EXHIBITION

พระที่นั่งอนันตสมาคม
สวนสัตว์ดุสิต
สนามมวยราชดำเนิน
ถนนราชดำเนิน
Golden Mountain
Wat Ratchanidharan
ถนนราชดำเนิน
ถนนราชดำเนิน

Royal Hotel

ปราสาทเฉลิมไทย

TRACES OF RATCHADAMNOEN

ล่องจระเขย

ราชดำเนิน

LOLITA

โถงเรือสำราญ

นิทรรศการผ่านวัย
TRANS-GENERATION EXHIBITION

TRACES OF RATCHADAMNOEN

ล่องรอย

ราชดำเนิน

นิทรรศการผสานวัย
TRANS-GENERATION EXHIBITION

มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
MUSEUM of SIAM: Discovery Museum

๑ กรกฎาคม - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ | ๑๐.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. (ปิดวันจันทร์)
1 July - 31 August 2020 | 10 am - 6 am (Closed Mondays)
เข้าชมฟรี (free admission)

หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร
Bangkok City Library

๘ กันยายน - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ | ๑๐.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. (ปิดวันจันทร์)
8 September - 31 October 2020 | 10 am - 6 am (Closed Mondays)
เข้าชมฟรี (free admission)

สารจากผู้อำนวยการสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

มิวเซียมสยาม สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ทั้งในมิติประวัติศาสตร์และประเด็นร่วมสมัย ผ่านนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในสังคมไทย

ล่องรอยราชดำเนิน : นิทรรศการผสานวัย เป็นนิทรรศการที่เกิดขึ้นจากแนวคิดในการเสนอประเด็นประวัติศาสตร์ผ่านการมีส่วนร่วมของสังคมด้วยกระบวนการพิพิธภัณฑ์ แนวคิดสำคัญ ประการแรก คือการระลึกถึงถนนสายที่เก่าแก่ที่สุดสายหนึ่งในประเทศไทย ๑๒๑ ปีของถนนสายนี้เชื่อมโยงกับชีวิตของผู้คนทุกระดับชั้น จนกลายเป็นประวัติศาสตร์สังคมอันพึงจารึกจดจำ และแนวคิดที่สองคือปรากฏการณ์การเข้าสู่สังคมสูงวัยของประชากรไทย มิวเซียมสยามได้ตอบสนองปรากฏการณ์ดังกล่าวด้วยการจัดอบรมปฏิบัติการให้กลุ่มผู้สูงวัย ภายใต้ชื่อกลุ่ม “ภัณฑารักษ์วัยเก๋า” ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้ทำงานร่วมกับคนวัยเก๋าทั้ง ๑๖ ท่านในงานนิทรรศการนี้ ล่องรอยราชดำเนิน : นิทรรศการผสานวัย จึงเป็นการปะทะประสานมุมมองของคนต่างวัย ต่างประสบการณ์ที่ล้วนล่องอยู่ในรอยแห่งราชดำเนิน

ในกระบวนการจัดทำนิทรรศการนี้ สถาบันฯ ได้รับการสนับสนุนจากหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร สำหรับพื้นที่ สร้างประสบการณ์การชมนิทรรศการในพื้นที่จริงบนถนนราชดำเนินอีกเป็นเวลา ๒ เดือน นอกจากนี้ยังมีองค์กรด้านวัฒนธรรมทั้งรัฐ เอกชน ตลอดจนคนสามัญที่ร่วมสนับสนุนสื่อและข่าวของส่วนตัวเพื่อร่วมบอกเล่าประสบการณ์ของทุกคนบนถนนราชดำเนิน การสนับสนุนเหล่านี้สะท้อนว่าถนนสายนี้ไม่ได้มีเพียงความหมายในระดับของรัฐ แต่มีความหมายและความทรงจำร่วมในชีวิตของประชาชนด้วย

มิวเซียมสยาม ขอขอบคุณทุกท่าน ที่เห็นความสำคัญและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบันทึกและส่งต่อประวัติศาสตร์ของถนนเส้นนี้ในวันเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง ณ ปัจจุบัน

ราเมศ พรหมเย็น

ผู้อำนวยการ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

Message from National Discovery Museum Institute Director

Museum Siam, operated by National Discovery Museum Institute (NDMI), plays a role in offering a wealth of knowledge about our society and culture through both historical and contemporary perspectives. This is done through our exhibitions and activities, with an aim to stimulate ongoing learning in the Thai society.

Traces of Ratchadamnoen: Trans-Generation Exhibition portrays historical aspects through social participation in this exhibition. The first key concept is to commemorate to one of the oldest roads in Thailand, and highlight the 121-year history of this road which has touched many lives of people in all levels, making it a historic road worth special recognition. The second concept is the situation that Thailand has become an aging society, and Museum Siam has respond to this situation by organized a training program for “senior curators” in 2019, and the 16 senior curators participated in this exhibition. Therefore, Traces of Ratchadamnoen: Trans-Generation Exhibition is an eclectic mix of multi-generational perspectives through various experiences on Ratchadamnoen Road.

In this exhibition, NDMI has received support from Bangkok City Library for the space to create an experience of viewing the exhibition on the actual Ratchadamnoen Road for two more months. Additionally, many public and private cultural organizations, as well as generous individuals, have offered their personal items and stories related to Ratchadamnoen Road to reaffirm that the road not only has state significance but is also an integral and meaningful part of Thai people’s memories.

Museum Siam would like to express deep appreciation to thank everyone for recognizing the importance of this topic and taking part in keeping the history of this road alive amidst the fast-changing times.

Mr. Rames Promyen

Director of National Discovery Museum Institute

การมาร่วมเวิร์กชอป “ภัณฑารักษ์วัยเก๋า เล่าเรื่องราวราชดำเนิน” กับมิวเซียมสยามครั้งนี้ ถือเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่ามาก ปกติเมื่อเราเกษียณอายุแล้ว เรามักจะพบปะวนเวียนอยู่กับเพื่อนกลุ่มเดิม ๆ ครั้งนี้เป็นโอกาสให้ได้เจอเพื่อนต่างวัย หลากอาชีพ หลายความสนใจทั้งภัณฑารักษ์วัยเก๋า และภัณฑารักษ์วัยละอ่อน เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ได้เรียนรู้เทคโนโลยีในการทำงานของคนรุ่นใหม่ คนรุ่นเก๋าก็ถ่ายทอดเรื่องราวในอดีต คนรุ่นใหม่ช่วยผลักดันให้คนรุ่นเก๋าลองจัดนิทรรศการ ไม่คิดเหมือนกันว่า เวิร์กชอป ครั้งนั้นจะยืดยาวถึง ๑ ปี ประสบการณ์ที่ประทับใจมากอีกอย่างคือการได้ลงพื้นที่ไปพบและพูดคุยกับคนในชุมชน ต้องขอบคุณเจ้าหน้าที่มิวเซียมสยาม ที่นอกจากจะช่วยจัดการจนทำให้เราได้พบมิติในเชิงลึกของชุมชน รับรู้ถึงลมหายใจของถนนราชดำเนินแล้ว ยังเปิดโอกาสให้เรามีส่วนในนิทรรศการครั้งนี้ ถือเป็นความภูมิใจอย่างยิ่ง

About being a senior curator and co-curation

Joining the workshop “Senior Curators and Ratchadamnoen Stories” with Museum Siam has been an invaluable experience. After retirement, I usually spend time with the same group of friends, but through this workshop, I got to meet people from different generations and backgrounds, with different interests. I got to meet senior and junior curators, and we exchanged ideas and opinions. We learned new technologies from the new generation, while they also got to listen to stories from the past. The new generation encouraged us to organize an exhibition, and I’d never imagine that the workshop would last a whole year. I was also impressed when I got to meet and talk to people in the community. I would like to thank everyone at Museum Siam for helping me explore the community on a deeper level, and feel the breath of Ratchadamnoen. Being part of this exhibition is one of my proudest moments.

เมืองไทยเข้าสู่ “Aging Society” แล้ว จึงชอบคอนเซ็ปต์ที่ให้ความสำคัญกับคนวัยเกษียณได้มีพื้นที่ทำกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปต่อยอดทำอย่างอื่นได้

การได้ร่วมทำงานกับภัณฑารักษ์วัยเก๋า ซึ่งทุกคนต่าง “มีของ” ด้วยกันทั้งนั้น แล้วต้องมาทำงานร่วมกัน บางครั้งก็มีแรงบ้างเบาบ้าง ก็ต้องประนีประนอม ให้อีกตัว รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น แล้วไปด้วยกันจนสำเร็จ แต่ลึก ๆ ก็ไม่ได้ขัดแย้งกัน และเปิดกว้างรับฟังความเห็นของคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นคนยุคต่อไป ผมนี่ใกล้ปลายทางแล้ว การได้มาเป็นภัณฑารักษ์วัยเก๋า รู้สึกสนุกมาก ถ้ามีโปรเจกต์ต่อไปอย่าลืมชวนผมนะ ผมขอขึ้นหนึ่ง

About being a senior curator and co-curation

As Thailand is becoming an aging society, I like this concept of providing a space for retirees to do tangible activities that they can further build on.

As senior curators, we all have our knowledge; so that, when we worked together certainly sometimes there were disagreements, either mild or not so mild. We had to compromise and listen to each other in order to achieve success together. Fundamentally, we are not against each other, and we are open to ideas from the new generation. They are the future, while I am almost at my final destination. Being a senior curator is a lot of fun; and thus, if you have this project again, please tell me. I’m in!

ส่อง-รอยบาทดำเนิน

Tracing the steps of Ratchadamnoen

อะไรคือความยิ่งใหญ่ ของราชดำเนิน

เชื่อว่า ไม่ใช่ความสวยงามหรือขนาดพื้นที่
หากแต่เป็นร่องรอยความทรงจำของทุกคน
ที่มีต่อถนนเส้นนี้ รวมกัน

๑๒๑ ปีของถนนเส้นนี้ได้มีเพียงอิฐหินทางยาว
หรือแนวต้นไม้ชอกกานีเท่านั้น หากยังเป็น
พื้นที่สื่งแสดงความคิด “ทันสมัย” และ “ล้ำสมัย”
ที่ท้าทายกรอบคิดแบบเดิม ครั้งแล้วครั้งเล่า
มาอย่างยาวนาน เกิดเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ หรือ
เป็นเหตุการณ์ใหญ่ที่ชักพาผู้คนมหาศาล
มารวมตัวกัน พร้อมกับฝาก “ร่องรอย” แห่ง
ความทรงจำ เต็มเต็มเรื่องราวระดับชาติให้มี
ลมหายใจ

คงเป็นเรื่องน่าเสียดายหาก “ร่องรอย” จะถูก
ทำให้ “ล่องลอย” เลือนหายไปในเวลาเวลา
โดยปราศจากการให้คุณค่า เพราะสิ่งเหล่านี้
ล้วนเกิดขึ้นและประทับเป็นเศษเสี้ยวหนึ่งของ
ตัวเราและสังคมไทย

เช่นนั้นแล้ว หากเราได้ “ส่อง” ไปใน “รอย” บน
ราชดำเนินของคนที่เราไม่คุ้นเคย ย่อมเป็นวิธี
การหนึ่งที่เราจะ “ผสาน” ความเข้าใจระหว่างกัน

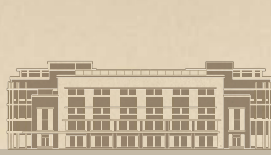
What gives Ratchadamnoen its glory?

It's not just its beauty or the sheer size of it.
Rather, it's the collective memories that we all
have about this road.

Over the past 121 years, this is not just a road
made of bricks and mahogany trees. It has
served as a platform for people to express
their “modern” and “advanced” thinking, defying
old-school perceptions, time and again. It has
introduced a new way of life, and hosted major
events which gathered big crowds. Memories
have left their marks here, breathing life into our
country's history.

It would be a shame if these traces become just
distant memories that fade away with time, as
these valuable memories shaped and formed us
and our society.

So, let's trace the steps of Ratchadamnoen and
get to know its lesser known side. This is how we
can all bridge the gap between our minds.

Timeline (ท่าไร) ราชดำเนิน ๑๒๑ ปี

Timeline of the First 121 Years of Ratchadamnoen

By วรพรรณ พันธุ์พัฒนกุล ภัณฑารักษ์วัยเก่า
By Worapan Panpatanakul, a senior curator

๒๔๔๐ – ๒๔๗๕

ราชดำเนินแสงใหม่แห่งสยาม

1897 – 1932:

Ratchadamnoen,
the new dawn of Siam

กำเนิดราชดำเนิน (๒๔๔๒)

The birth of Ratchadamnoen
(1899)

พ.ศ. ๒๔๔๑ รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “พระราชวังดุสิต” เพื่อลดความแออัดของพระบรมมหาราชวัง และใน พ.ศ. ๒๔๔๒ โปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนนเพื่อใช้เสด็จระหว่างสองพระราชวัง นามว่า “ถนนราชดำเนิน”

In 1898, King Rama V built Dusit Palace as he found the Grand Palace overcrowded. In 1899, King Rama V ordered to construct a road connecting between the two palaces. He named the road Ratchadamnoen Avenue.

๒๔๗๕ – ๒๕๐๐

ราชดำเนิน ปฐมนามแห่ง
ประชาธิปไตย

1932 – 1957:

Ratchadamnoen,
the birthplace
of democracy

ราชดำเนิน ๓๓ ปี (๒๔๗๕)

Ratchadamnoen's 33rd year
(1932)

๒๔ มิถุนายน การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นประชาธิปไตย โดย “คณะราษฎร” ที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากต่างประเทศ

On June 24, the Siamese Revolution took place to change the country's regime from absolute monarchy to constitutional democracy by the People's Party, influenced by Western ideology.

ราชดำเนิน ๓๗ ปี (๒๔๗๙)

Ratchadamnoen's 37th year
(1936)

พระยาพหลพลพยุหเสนา ประกอบพิธีฝัง “หมุดคณะราษฎร” บนลานพระบรมรูปทรงม้า

Phraya Phahonphonphayuhasena embedded the People's Party plaque near the Equestrian Statue of King Rama V.

ราชดำเนิน ๔๐ ปี (๒๔๘๒)

Ratchadamnoen's 40th year
(1939)

๒๔ มิถุนายน สร้าง อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ณ กึ่งกลางวงเวียนถนนราชดำเนินกลางกับถนนดินสอ

On June 24, the Democracy Monument was constructed on the roundabout at the intersection between Ratchadamnoen Klang Road and Dinsoor Road.

๒๕๐๐ – ๒๕๒๕

ราชดำเนิน เต็มไปด้วย
เกิประท้วง ตามวิถีชีวิต

1957 – 1982:

Ratdamnoen, shops,
mobs, and everything
in between.

ราชดำเนิน ๔๙ ปี (๒๕๒๕)

Ratchadamnoen's 49th year
(1948)

ตลาดนัดสนามหลวง นโยบายรัฐบาล

จอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

Sanam Luang Market was opened on an idea initiated by Field Marshal Plaek Phibunsongkhram to stimulate the economy.

ราชดำเนิน ๗๔ ปี (๒๕๒๖)

Ratchadamnoen's 74nd year
(1973)

๑๔ ตุลาคม นักศึกษาและประชาชนจำนวนมาก

รวมตัวกันขับไล่เผด็จการจอมพลถนอม กิตติขจร

On October 14, students and the public gathered to oust military dictator field Marshal Thanom Kittikachorn.